

مندال بۆچی پرسیار دهکات ؟

په شیوی و سه رسامی و دل راوکی و په ستیدا ، ده یان هیلینه وه . چونکه مندال پرسیار ناکات ، نه گهر ههست بهم په شیوی به دهروویانه نهکات .

مه بهست له پرسیارکردنی مندال چی به ؟

مه رج نیه هه موو کاتیک ، مندال ههست به نه زانی بکات و ، نه و جا پرسیار بکات ، به لکو جاری و اهه به ده به ویت به هوئی پرسیار کردنه وه ، په یوه نندی کومه لایه تی به که سانی دیکه وه ، به هیزو بهتو بکات . یان ده ور بهری خوی تاقی بکاته وه ، یان سه رنجی گه وره کانی ده ورو پستی . بولای خوی رایکی شیت ، هیندی جار مه بهستی له پرسیاره کانی هیچ نیه ، به لکو قسه کردن و راهینانه . به لگه ش بو ئه مه نه وه به . که پرسیاره که ی کرد ، چاوه پرتی وه لامه که ی ناکات . به لکو پرسیار یکی دیکه ناراسته دهکات . به وه شه ناوه ستیت . پرسیار سییم ناراسته دهکات . به مه گه وره که ی ده وری . وه رس دهکات ، کانی و اهه به مه بهستی مندال له پرسیاره کانی . به ره لهستی کردنی گه وره به ، دژدانه وه به ره لهستی کردنه . به رامهر نه و گه ورانه ی که رقیان هه لساندوه ، نه میش ناره زانی خوی به و پرسیارانه . ده رده بریت . کانی و اهه به مندال مه بهستی له پرسیار کردنه که ی . شکاندن و . سووک کردنی گه وره به ، بو نمونه ده بریت : بۆچی و اسه رت رو و تاوه ته وه ؟ بۆچی و اجله کانت شرین ؟ بۆچی نه و چاوه ت کویره ؟ کانی و اش هه به ، مندال ده ترسیت . بویه پرسیار دهکات ، به تاییه تی کاتیک که گورانی تازه به سه ر بارو جوژی

مندال هه ر له سه ره تای ژانیوه . بو پشکنین و . تاقی کردنه وه ی جیهانی ده ورو بهری ناره زوویه کی زور . ده رده بریت ، له بهر نه وه . ده بینین ! ده گه ریت و . شت ده پشکنیت و یاری به کانی خوی ده شکینیت و . تاقیان ده کاته وه ، بو نه وه بزانیته . چی له نیویاندا هه به و . چون ده جولین ، که زمانی گرت و ، ووشه فیزبوو . ده بینین پرسیار به کار ده هینیت ، بو گه یشتن به مه بهسته کانی .

نه گهر مه بهستی پرسیار به لای گه وره وه . تاقی کردنه وه و تی گه یشتن و ، فیزبوون بیت ، یان راهینان بیت . نه وه به لای مندالیشه وه ، هه ر نه و مه به ستانه ی هه به .

تیمه له کاتیکدا که باسی مندال ده که یین . باسی پرسیار ی نه و مندالانه ده که یین ، که ته مه نیان له نیوان (۲-۵) سالی دایه . چونکه مندال له م ته مه نه دا ، به تاییه تی له نیوه راستی نه م ته مه نه دا ، پرسیار ی زور دهکات . له بهر نه وه ده توانین نه م ته مه نه به قوناغی پرسیار کردن دابینین .

باشه ، نه گهر منداله کهت . پرسیار ی لی کردیت و ، ووتی : خوا له کوی به ؟ به هه شت چی به ؟ بابه توو دایه ده مرین یاننا ؟ هه تاوو شه وان بو کوی ده چیت ؟ چون وه لایمی ده ده یته وه ؟ ! به داخه وه ده لیم زور دایک و باوک هه ن . له پرسیار ی منداله کانیان وه رس ده بن و . وه لامیان ناده نه وه . یان سزایان ده دهن ، یان وه لامه کان ده گلین و . ده یان که نه ژیر لیته وه ، یان وه لایمی نادیارو درویان ده دهنه وه ، به م کارانه یان سه میکی زور له منداله کانیان ده که ن . له نه زانی و ترسو

ژباڼيدا هاتښت ، له باخچه ي ساواياندا ، يان له پولي يه كه مي
سه رته تاييدا وهر بگيرت ، ده بينن له و گيان له بهرانه ي كه له
رېگه ي قوتانجانده دا ، تووش ي دهن ، ده ترسيت ، با
په لاماريشي نه دن ، له بهرته وه ده پرسيت : بابه مانگا گوشت
ده خوات ؟ يان گازده گريت ؟ راسته بز مندا له ده خوات ؟ . .
گرنگ ته وه يه ، وه لامه كانت دلنباي يان تيدا هه ييت ، له سرر
توله دور ي خانه وه .

باشترين وه لام

وه لام ي پرسيا ر مندا له به يي ته مه ني ده گوريت ،
چه ندك مندا له ته مه ني كه مي ييت ، ته وه نده ده ييت وه لامه كاني
پرو ناشكراو ، ناسانو ، روون ييت ، چه ندك مندا له كه
ته مه ني گوره ييت ، ته وه نده ده ييت وه لامه كاني دريو بلاوو ،
شي كردنه وه ي ، زياتر تيدا هه ييت .

- ته يي وه لام ي پرسيا ر مندا له كه ت ، راست ييت ، ته گهر
راست نه ييت ، كه دوا يي بوي ده ركوت ، درويه ، ته وپش
باوه ر ي پيت نامي ييت .

- ته يي كورت و ، ته واو ، زيره كانه ييت ، ته گهر دريو ،
دريو دادري ييت ، ته وكاته ، توانا ي ناي ييت ، گو يت بو
ر ا بگريت و بيزار ده ييت ، چونكه بير كردنه وه ي مندا له ، زور
پرناكات و ، ناتواني ته هه مو وه لام يكي پيچاو پيچ و
نالوسكاو ، هه لمزيت .

- ته يي وه لامه كه ت قايل كار ييت ، ته گهر وه لام ي پرسيا ره كاني
مندا له ، ته م هرجه يان تيدانه ييت ، ته وكاته مندا له كه
په ناده بات ، بو هاو رپي كاني ، يان په نا ده بات ، بو كه سانيكي
نه زانو ، ناشاره زا ، له وانه يه نه توانن وه لام يكي راستي
بده نه وه ، تا به م چه شنه ، تووش ي زباني ده رووني و رو شنبيري
ده ييت .

خوينه ر ي هيزا : هه رچه ند هه ول ده يت ، مندا له كه ت ، له
هيندي باوه ر ي زيان به خش ، دوور خه يته وه ، بوت نالويت ،
به چه ند شيوازيكي زيره كانه نه ييت ، بو نمونه : ته گهر

بته و يت ، مندا له كه ت ، باوه ر ي به ديوو ، درنج و ، جنو كه و
ته وانگل نه ييت ، ناتواني ته ، يه كه سه رنه بووني ته مانه ي
پي سه لمي ييت ، چونكه ته گهر توش فيري نه كه يت ، له
كومه له وه ، له قوتانجانده وه ، له كولا نه وه ، له گوي گرتن ، له و
چيرو كانه وه ، كه پرو پيرزن ، بوي ده گيرنه وه ، باسي ديوو
درنجيان تيدا هه يه ، باسي ديوه ره شو ، ديوه سپيان تيدا
هه يه ، له هفلام كار تونه وه ، فير ده ييت ، له بهرته وه ته گهر
له باره ي ته م جو ره شتانه وه ، پرسيا ر ي لي كرديت ، ناي يت ،
يه كه نده ردوو بل يت ! نين ، چونكه باوه رت پي ناكات ،
ته وكه سانه ي كه فيريان كردوه ، له تو زور ترن ، له بهرته وه زور
كه رت ، پرسيا ر ي سه ير ، ده كات ، وه كو : ته م پرسيا رانه ي
كه وه لامه كانيان له گه له :

پ - بابه متنان له كوي بو ؟ كار يكي هه له يه ته گهر بل يت :
تومان دو زيوه ، يان تومان له قه ره ج كړيوه ، يان تومان
كړيوه ، به لكو ده ييت بل يت ! توله سكي دا يكنه وه هاتويت ،
جاريكيان مندا ليك لي پرسيم ! پيش ته وه ي له سكي دا يكام
له كوي بووم ، ووت له پشتي باوكنا بو يت .

پ - خوا له كوي يه ؟ وه لام : خوا له ناسانه .
پ - بو له ناسانه ؟ چونكه به رزه چاوي له هه مو و
كه سينكه وه يه .

پ - بابه نه زاد بو جي مرد ؟
وه لام : چونكه باك و ته ميزي خوي رانه ده گرت و ،
نه خوش كهوت .

پ - بابه مندا له كه مرد ، بوكوي ده چيت ؟
وه لام : ده چيت بو به هه شت
پ - به هه شت چي يه ؟
وه لام : شو ينيكي زور خوشه .

پ - بابه راسته مندا له كه مرد ، له قه بره كه دا ،
ده ي سووي تن ؟
وه لام : نه خه ير ، درويه ، خوا مندا لي خوش ده و يت و ،

تی ده گات و ، لئی تی ده گن .

زیانه کانی وه لامنه دانه وهی پرساری مندال .

۱ - نه گهر پرساری مندال پشت گوی بجهت و ، وه لامی نه ده بته وه ، واتی ده کات ، پرساره که ی له جیگه ی خویدا نیو ، تهریق که ره وه یه ، له بهر نه وه ههست به گونا ده کات و . تووشی دل راوکی و تهریق و گوشه گری و دوره پهریزی ، له ژبانی کومه لایه تی و خیزان ده بیته .

۲ - نهو لیکولینه وانهی نه له م باره یه وه کراوون . ده ریان خستوه ، راکردن له وه لامنه وهی پرساری مندال . ده ی خاته گیر و گرفتگی بی په یه وه ، به بی نه وه ی بزائیت چون خوی رزگار ده کات .

گرنگترین سه رچاوه کان

- ۱ - ملاک جرجیس - الدكتور مشاکلی الصحة النفسية للاطفال من منشورات الدار العربية للكتاب - طرابلس ليبيا - ۱۹۸۵ .
- ۲ - هیلین روسن - مخاوف الأطفال - ترجمة الدكتور السيد محمد خیری . اشراف الدكتور عبدالعزیز القوصی - ط ۱ القاهرة ۱۹۵۵ .
- ۳ - نوری جعفر - الدكتور - الخيال العلمي في أدب الاطفال ط ۱ ۱۹۸۵ - بغداد .
- ۴ - مصادر أخرى .

نای سوتینیت

پ - بابه جنوکه چی به ؟

وه لام : جنوکه گیان له بهر نیکی نه وه نده وورده ، به چاو ناینزیت .

پ - بابه راسته نه کی (خه جه) ی هاوریم ، شه وه به کی گرتوه ؟

وه لام : نه خه یه خه جه درو ناکات ، بیستویه تی ، به لام نه کی درو ده کات ، چونکه شه وه درو یه نیه .

پ - بابه راسته دیو زور گه وره یه .

وه لام : نه ، زور بچوکه و ، به سه زمانه ، زور جارده بیته ژر پیوه .

خوینهری هیژا : تو که ده لیت : جنوکه زور وورده ، دیو

زور بچوکه ، مانای وایه ، بی نرخیان ده که بیت و ، له بهر چاوی سووک ده بن گرنک نه وه یه وه لامه کانت . دلنیا بیان تیدا هه بیته ، له سزاو توله دوری خاته وه ، مندال خوی که گه وره بوو ، باوه ری به رامبه ر نه م جو ره شتانه ده گوریت ، به پی نه ووروشنیری به ی له ده ووروه رو که سانی دیکه وه ، وه ریان ده گرتیت .

که لکه کانی وه لامنه وهی پرساری مندال

که لکه کانی وه لامنه وهی پرساری مندال ، زورن ، به لام لیره دا چهنده که لکیکیان باس ده که یه :

۱ - گرنگترین که لکی وه لامنه وهی پرساری مندال ، په ره پیدانی گه شه ی که سی تی به تی ، له سه ربنچینه به کی پته وو ، په ره پیدانی باری زمان راهاتی له سه ر ووشه و رسته کان . هه ره کو چون شاره زایی فیرده بیته .

۲ - یه کیکی دیکه له که لکه کانی ، که فیری گوی گرتن ، له ووتو باسو ، گوی رایه لی ده بیته .

۳ - ههست به دلنیا بی و هه سانه وه یه ده کات ، ههست به به شداری باری (وجدان) ی ده کات ، نه وکاته به سووک و ناسانی به ده م دهستی که س و کار یه ، دیت ، لیان